

ANŐ

FEMINISTA FOLYOIRAT

Megjelenik egyelőre minden hó 5-én :: ::

Ára 20 fillér

Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2*50 K

Vessünk véget!

Írta: Henri La Fontaine belga szenátor.

Vessünk véget! Ez a hadviselők egyhangú kiáltása. Ez hatja át Németországot és Ausztriát éppen úgy, mint Franciaországot, Angliát és Belgiumot, viszhangra találva csaknem mindenütt.

Küzdelmünk vessen véget; minek? A militarizmusnak, hangzik a válasz. De senki sem elmélkedik azokon a szörnyű áldozatokon, irtózatossá válnak a vérengzéseken, azon a hallatlan pusztításon, amelyet ez a válasz magában foglal. A szövetségesek sajtója napról-napra ismétli, idegölő és elkeserítő egyhangúsággal, unalmas refrain gyanánt: „Óriási harc az egész front mentén, a svájci határtól Flandria partjáiig; említésreméltó változás nem történt. A német támadásokat mindenütt visszavertük és seregekben jelentékeny veszteségeket okoztunk.”

A szövetségesek veszteségeire alig történik célzás. Egy képviselő kérdésére a brit kormány nemrég beismerte, hogy 75 nap alatt az „eshetőségek”, amint az angol euphemizmus nevezi, 57000-re emelkedtek. Az Yser mentén lefolyt tíznapos küzdelem alatt a belgák veszteségei 12.000-re tehetők. Megbízható katonai szakértők becslése szerint, ha ez a háború egy évig tart, a katonák 75%-a esik el vagy sebesül meg; vagyis 16 hónap alatt valamennyi harcos megsebesül vagy meghal.

A jelenleg küzdő katonák számát 20 millióra becsülik; és akik gonosz álmaikban „végleges leszámolást”, vagyis végkimerülésig folyó harcot, tömeg-öngyilkosságot kívannak, azok tömeges toborzással 40 millióra kívánják emelni a harcosok számát, akikből 40 millió hullá válnak rokkant legény a harc befejezésekor.

Valamikor véget kell érnie, hacsak fegyverbe nem akarják szólítani az anyákat és leányaikat is; hiszen Londonban már nőket is képeznek ki a gyilkolás kegyetlen mesterségére: nőket, akiknek hivatása és az eddigi felfogás szerint kötelessége az, hogy életet teremtsenek.

Véget kell vetni az ifjaknak, a serdülőknek és felnőtteknek, azok egész erejének, tapasztalatának és fejlettségének. Véget kell vetni a tudósoknak, a gondolkozóknak, a legnagyobb szellemeknek, a legkiválóbb művészeknek. Véget kell vetni a civilizációnak, a haladásnak, a találmányoknak, a szépségnek. Véget kell vetni azok ősi örületének, akik szerették embertársaikat és bíztak bennük. Véget kell vetni a jövő ragyogó terveinek és gyönyörű reményeinek. A közönyös csillagok és a diadalmas nap fényében véget kell vetni az emberi fajnak. Ez az igazi értelme annak a fatalisztikus kiáltásnak, amely hipnotizálja a világot!

Valóban: ha azoknak a szörnyűségeknek láttára, amelyek a nedves lövészárkokban, a bennük rothadó holttestekben, a tetanus és rákfenyegette sebesültekben táruul élnek, az emberiség nem kiált fel egy világos pillanatában, látnoki ereje birtokában: „Elég, elég!” akkor jobb, ha elpusztul.

Jobb, ha a földet nem borítják emberi lakások, ha megszabadul azoktól a bűnös tömegektől, akik vért és gyilkosságot szomjúhozva visszaélnék vendégszeretetével, ha nem hallja többé azt a rettenetes diszharmoniót, amelyet a csatakiáltások, a fülsiketítő ágyúdörgések, a shrapnellek ropogása idéz elő; jobb, ha a zöldelő földet madarak lakják és töltik be dalukkal, miközben békésen forog az örök nyugalom derült egében.

Az idegen csillag.

Írta: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ.

Az tember szeme most idegen bolygók felé szegődik. Onnan várja a mentő gondolatot, amely majd újra összerakja az összetört kultúra cserepeit. Arról álmodozunk, hogy valamely éjjelen — csoda folytán — egy idegen csillagból okos, tiszta, jóságos, eddig ismeretlen lények jönnek le, akik hirtelen rendet teremtenek és egy akolba terelik az emberiséget. Micsoda fantasztikus és képtelen gondolat. Úgy látszik azonban, hogy csak a távolba tudunk tekinteni. A közelben nem veszünk észre semmit. Nem akarjuk észrevenni — az emberiség e sorsfordító óráján sem — hogy vannak mellettünk olyan lények az emberiség egyik fele, akik úgy éltek eddig a földgolyón, mint idegen csillagon, hogy a kezük mindaddig még nem ért a föld dolgainak intézéséhez, hogy teljes joggal a nőkre emelhetjük a szemünket most, mikor a férfibölcsesség fogyatékán van és a világot egyik legsúlyosabb válsága rázza.

Bízunk kellene bennük, már csak azért is, mert eddigelő teljesen ki voltak zárva minden jogból és semmivel se (árultak hozzá ahhoz, hogy megpecsételtek az ember tragikumát. Ők távol voltak minden üléstől és tanácskozástól, az entente minden cselvetésétől, amely felidézte ezt a háborút. Az emberiség igazi demokráciáját képviselik a nők. Nem tudjuk, hogy a világi komoly gondolkozói milyen véleménnyel vannak az entente mostani politikájáról, de bizonyosak vagyunk abban, hogy nem tartják sem fiatalnak, sem túlon túl üdösnek, sem életképesnek.

Most a háború alatt, mikor mindenki gondolkozóvá vált, mikor az élet és politika legnagyobb problémái vetődtek fel, mikor az emberiség, az erkölcs, a földön való célunk (kérdéseit vitattuk meg, kiderült, hogy az igazi férfiak igazi fegyvertársra találtak a nőkben. Szinte megdöbbentő az, hogy a nők mennyire világosan, mennyire egyszerűen, mennyire apostolian látják az emberiség! végső, nemes célját. Az átlagi-nő közelebb van a természethez és ennek következtében az igazsághoz is, mint az átlag-férfi. A nőben nem élnek frázisok. Szerencsére nem fogott rajta az iskolák régies és erkölcs-telen nevelése, amely a természetet fitymálón — egy taglejtéssel — intézi el s metafizikai célokat tűz elénk»: A nő nagyon jól tudja — hiszen ő az élet a természet, az ősi igazsági — hogy a természetén kívül nincs egyéb. Tud mosolyogni és nevetni. Mindég jó jelnek láttuk, hogy elfordult a konkolyhintőktől és a talmi »férfiak« bombasztoktól puffogó, üres, úgynevezett komoly felolvasásai, szónoklatai alatt csak nevetgélt. Azt mondják róla, hogy szegényke nem érti. Hála isten, csakugyan nem értette. Ahogy a jóság a rosszaságot, a fontosság a fontoskodást, a tartalom az ürességet nem érti. Ez is az intelligenciája és nagyrahivatottsága jele. Mert sok évezreden keresztül a nőt, a pogány nőt nem tudták elidegeníteni a természettől.

Szinte kiabál a gondolat hogy ennek a természetességnek, lennek a r a i s o n-nak, amit a nő képvisel, helyet kell adni a jövő politikájában. Azt kérdezzük, baj, átok lenne-e a beteg és szomorú világi számára, hogyha szót, a férfikkal egyenlő szerepet kapna a nő, az a logika, amely egy ütemre ver a természet vérvél, az a termékenység, amely: egy az alkotó élet, a virágos mezők és az arany búzaföldek lehellelivel? Nyugodtan állíthatjuk, hogy a nők legalább is vannak

oly bölcsek, mint az angol diplomaták, mint a francia kapitalizmus, mint az orosz nagyhercegek, akik »férfiak«-nak nevezik magukat és egy véres gyáva háborúba keverték a szenvedő emberiséget. E balkörmű diplomaták fejében nagyon is sok oly »elv«, »rendszer«, »tudomány« van, amelyet a nő teljesen nélkülöz, sok hazugság, sok féltékenység¹, sok leplezett bosszúvágy, de kevés ösztön, kevés elhatározó bátorság¹, kevés szeretet, amely minden nőben megtalálható. A világ most összerázkódott. Maguk a férfiak is tanácstalanul tekintenek egymásra. Régen még a kultúra és a jólét, a férfi-uralom frázisainál ellökhették nőtestvéreiket s azt mondhatták, hogy a nők valami »koloszális felfordulás«-t okozhatnának a világ sorsában. Ezentúl bizonyára szerényebben beszélnek majd és jóságosabban. Nincs természetesebb ötlet, mint az, hogy a felbolygatott földgolyó a nőket is meghívja uralkodni, kormányozni, élni, mert — tisztán valószínűségi szempontból is — lehetetlen, hogy a nők és férfiak által közösen vezetett országok még egyszer ilyen szörnyűséges tusára keljenek egymással. Ha az arisztokrata családok elcsenevészednek, akkor felfrissíti őket az egészséges paraszt vér. Ilyen felfrissülést vár most a régi rend göthös politikája azoktól, akik politikai porondon a világ teremtése óta nem hallatták a (szavukat, a nőktől

Ezután már a férfiak érdeke — nem nobilitása! — lesz, hogy a nőket is munkatársul [kérjék a történelem alakításához, amelyben együtt szenvednek és tiltakozni az örület ellen, hogy az emberiség egyik felét kirekesszék az élet tógaiból. A nőt, anyánkat, húgainkat és öcséinket, feleségünket ki kell menteni a világ cselédszobájából. Mert eddig ott kuksoltak. A földgolyó megrendült bizalma csak általuk állhat helyre. Be kell végre látnunk, hogy az az idegen csillag, amelyről az utópisták álmodoznak itt van, maga a föld az.

SZEMLE

A Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében elhelyezést nyert

Július hóban:

186 varrónő
59 gyári munkásnő
52 háztartási munkásnő
15 napszámosnő
9 benne, nevelőnő
2 elárusítónő
1 kifutólány

összesen 324 munkásnő

Osztrák és német asszonyok a háborús erőszak áldozataiért.

Mind az Allgemeiner österreichischer Frauenverein, mind a német Bund für Mutterschutz kérvényben fordultak az illetékes kormányokhoz azoknak a szerencsétlen nőknek érdekében, akiket a legszörnyűbb erőszak tett anyákká.

Az osztrák egyesület felterjesztéséből a következőket emeljük ki.

»M megbízható jelentésekből tudjuk, hogy az ellenségtől megszállott területeken számos leányon követtek el erőszakot az ellenséges katonák; ha ennek! a szörnyűségnek következményei lesznek, sokan közülük nem fognak ellenáll-

lani annak a kísértésnek, hogy magzatelhajtással enyhítsenek borzasztó sorsukon.

Az osztrák büntető törvénykönyv 145. §-a 5 évig terjedhető súlyos börtönnel bünteti ezt. Habár föltehetiük, hogy a büntető törvény rendelkezéseit a háború e szerencsétlen áldozataival szemben a lehető legenyhébben fogják alkalmazni, mégis elodázhatatlanul szükséges, hogy a háborúval kapcsolatos erőszak ily eseteiben a magzatelhajtást egyáltalában ne büntessék. Ezért kérjük, hogy az igazságügy-minisztérium szükségrendeletben vonja ki a IM. és 145. §-ok rendelkezéseit alól ezeket az eseteket és hatalmazza fel az orvosokat arra, hogy ily esetekben megszüntessék a terhességet.

Az a gabszág, amelyből itt az élet fakad, az a borzalom, amelyet meggyalázásuk kelt ezekben a szerencsétlenekben, az az ellenszenv, amelyet ezek következtében már születése előtt éreznek a gyermek iránt, csak természetes; de legalább is önvédelmi eljárásnak minősíti a magzatelhajtást; azért mind a jogérzésnek, mind az erkölcsi felfogásnak egyaránt megfelelne az ilyen szükség-rendelet. Anynyival inkább, mert nagy a valószínűsége annak, hogy az ilyen körülmények között, az esetek többségében az apa teljesen ittas állapotában, fogamzott gyermekek súlyosan terheltek lesznek; tehát államra és társadalomra nézve, amelyek nagy részükről gondoskodni tartoznának, nem csupán terhet, de egyúttal az emberiségre veszedelmet jelenteneknek.«

Válság a turini szociáldemokrata pártban.

A svájci távirati ügynökség jelenti, hogy a Corriere della Sera szerint a turini szociáldemokrata pártban súlyos válság támadt és pedig ama helytelenítő határozat miatt, amelyet azok ellen a szociáldemokraták ellen hoztak, akik a behívottak családjainak felsegélyezésére alakult bizottság támogatására hajlandók voltak. A nagyon viharos lefolyású gyűlés napirendet fogadott el, amely kijelenti, hogy az ilyen közreműködés azonos a háború helyeslésével.

Francia nők a békéért.

A nők hágai békekongresszusának angol bizottsága külön jelentésben számol be a kongresszus eseményeiről. E jelentés többek között megemlíkezik arról az átiratról is, amelyet a francia nők egy csoportja küldött a kongresszushoz. Az átirat kifejti, hogy a nőnek szinte természetes hivatása, hogy a békéért dolgozzék és tiltakozik olyan jelszavak ellen, amelyek a békéért folyó küzdelem megkezdését a háború befejezése utáni időre halasztják, és amelyek arra buzdítanak, hogy a háborút most már keservesen végig kell küzdenünk. »Azt kérjük azoktól, akik hazafias kötelesség címén hallgatást követelnek tőlünk: meddig hallgassunk még? Míg Franciaország és Belgium felzabradul ellenségeitől? Azonban, ha ezután más országokba tör az ellenség, kövessék ezek az asszonyok a mi példánkat és utasítsák ők is vissza minden nemzetközi együttműködés lehetőségét, hogy a bizalmatlanság és gyűlölség láncolata örökös legyen? A visszautasítás mindég veszélyt rejt magában. Igaz ugyan, hogy nem mindég könnyű feladat eszméink mellett kitartani, de mennyivel nehezebb ennél újból kezdeni a küzdelmet!«

Macdonald egyik békeszónoklata.

Június végén a Trade Unionisták Birminghamban gyűlést tartottak, amelynek Macdonald volt egyik szónoka. A »Vossische Zeitung« egyik sürgönye szerint Macdonald többek közt a következőket mondta: »A háborút nem a selegek hadioperációi döntenek majd el, hanem Európa népeinek a békére való hajlandósága. Mi (a Union of Democratic Control) azzal a kérdéssel foglalkozunk, hogy milyenek kell Európa térképének és politikájának a jövőben lennie, hogy hasonló bünbeesés elő ne forduljon többé. Ha nem most gondolunk a békére, úgy azt hátunk mögött és nélkülünk kötik meg... A polgárság és nem a katonák feladata a tartós béke útját egyengetni. Gyakran nem tudom, hogy örültek házában élek-e, vagy nagyobb-e a száma a nép hangulatát izgatta és azzal visszaélő haramiáknak, mint a tisztességes polgároknak.«

Állami tisztviselőnek háborús házasságkötése Németországban.

Míg eddig a tanítónőknek és a posta, távírda, valamint a vasút női alkalmazottainak férjhezmenetelök esetében meg kellett válniok állásuktól, a háború e téren is változást teremtett. Több postai, távírdai női alkalmazott kötött mostanában hadiházasságot. Mindezeket pedig nem mint kiegészítő erőket alkalmazták, hanem részesei maradtak mindazon szolgálati és javadalmazási jognak, mely eddigi működésük folytán megilleti őket. Így lehetségessé vált a háború kitörése óta, hogy a férjhezmentő állami nőtisztviselők a maguk választotta pályán továbbra is keresetkéspek legyenek.

Eulália infánsnő a norvég demokráciáról.

Eulália spanyol infánsnő, ki Norvégiában töltött hosszabb időt, tapasztalatairól lelkes cikkben számol be az Amerikában megjelenő »The Century« c. lapban. »Norvégiában a demokráciának azt a fokát tapasztaltam, amelyet hiába keresnék akár Parisban, New-Yorkban vagy Londonban. Megvalósulva láttam, hogy annak a nemzetnek élete, amely valóban demokratikus alapokon nyugszik, mennyivel boldogabb, mint a többié. A nevelés és a közvéleménynek irányai lerombolták a rangnak és pénznek imádatát, az ami más országokban az embereket felebarátjaiktól annyira elválasztja. A király maga sem több, mint az első ember az egyenrangúak között. A norvég alkotmány is természetesen nagyban különbözik az európai nagyhatalmak alkotmányaitól. Úgy a törvényhozás, mint a társadalom a nőt a férfi teljesen egyenjogú társának tekinti. A nők ugyanolyan polgárjogokkal rendelkeznek, mint a férfiak és élnek is velük. Az 1913-ban lezajlott képviselőválasztásnál a választójoggal bíró nők 75%-a adta le szavazatát, amely szám jóval felülmultra a szavazatukat leadó férfiak arányát. Ez csak amellettt bizonyított, hogy a nők a szavazást nemcsak jognak, hanem kötelességteljesítésnek is tekintették.«

Reggelizés előtt
fél pohár Schmidt-
hauer-féle

Igmándi

keserűvizet igyék, ha rossz
a gyomra

FIGYELEM!
Csak a felét kell bevenni, mint másfajta
keserűvizekből.

Szomorú jubileum.

Írta: SZILÁGYI GÉZA.

Ha egyáltalában kedvünk lehetne most arra, hogy meg-jubiláljunk valamit, az idén decemberben huszadik év-fordulóját ülhethők meg annak az — akár feminista, akár antifeminista szemmel nézve egyképp — eseménynek, hogy Magyarországon az egyetem kapui is megnyíltak a nők előtt. De a világháború elveszi kedvünket a jubilálástól, főképpen olyfajta jubileumtól, amely a legnapfényesebb béke közepett is nagyon szomorú egy jubileum volna.

Hogyne volna szomorú! Hiszen igazságtalanságot lehetetlen igaz embereknek jólélekkel megünnepelniök, akár-milyen tisztoskorúvá öregedett is már az az igazságtalanság.

Wlassics Gyulának Berzeviczytól rosszul megfejtelt egyetemi reformja kezdettől fogva igazságtalanság volt: a nőket bebocsátotta az egyetemre, pontosabban szólva az egyetemnek bizonyos fakultásaira, de nem azon az alapon, amelyen a férfiak juthatnak az egyetemre és nem azok mellett az előfeltételek mellett, a melyeknek kimutatását az egyetemi tanulmányokra kívánczó férfiaktól követelik.

A férfinak, ha a szükséges előfeltételek meglétét igazolja, joga van arra, hogy beiktassák az egyetem rendes hallgatói közé. A nőt, ha a kellő előfeltételeket ki tudja mutatni, még nem illeti meg semmiféle jog. Neki alázasan esedeznie kell a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, méltóztassék legkegyesebben megengedni, hogy hallgatónak beiratkozassék az egyetemre, Neki semmihez sincs joga, neki kegyért kell folyamodnia, csak azért, mert nőnek született. Ha ez nem megalázó igazságtalanság, akkor semmisenem az.

De nemcsak a fölvétel alapja más, amikor férfiról és más, amikor nőről van szó, hanem a felvétel feltételei is nemek szerint alakulnak. Férfitól untig elég, ha akár csupa elégséges sorakozik is egymás mellé érettségi bizonyítványában, mégis akadálytalanul rendes egyetemi hallgató lesz belőle. Nőtől sokkal többet követelnek. Ha nem jelesen érett, nem is folyamodhatik a minisztériumhoz kegyképpen azért a rendes hallgatói minőségért, amely már elégségesen érett férfi kollegájának is minden folyamodás nélkül kétségtelen jogul jut. Nőnek született, tehát csak az ő jeles érettségi bizonyítványa ér annyit, mint a férfinak elégséges bizonyítványa. Ha meg csak jól, vagy ments isten, elégségesen érett, legfőlebb rendkívüli hallgatónak iratkozhatik be — azt is csak miniszteri kegy alapján — és csak azután juthat be a rendes hallgatók paradijsomába, miután erre két félévi sikeres kollokválással férfihallgatótól meg nem követelt külön érdemeket szerzett.

Húsz esztendővel ezelőtt, mikor a maradiság még főbenjáró bűnnek tekintette a nőnek egyetemre kívánczóságát, nagy sikernek ünnepelehetük, hogy a nő akár megalázó módon is — mert kegyet kérni ott, ahol jogunk van valamire, mindig megalázó — akár igazságtalanul megsúlyosított feltételek mellett is, de mégis csak bejuthat oda, ahonnan oly sokáig makacsul kizárták. Húsz esztendővel ezelőtt is megalázás volt a megalázás és igazságtalanság az igazságtalanság, de talán az az enyhítő körülmény szólhatott valamelyest mellette, hogy kieszelői és elkövetői arra hivatkozhattak, hogy minálunk vadonatúj, kipróbálatlan dologgal kísérleteznek, amelynek eredményeit még nem sejtetik, amelynek következeit még nem számíthatják ki. De azóta letelt húsz esztendő. Húsz esztendeje járnak nők az egyetemre és a legparányibb baj sem történt. A női egyetemi hallgatók az egyetem legkifogástalanabb viselkedésű, legállhatatosabb szorgalmú, legjobb eredménnyel vizsgázó

hallgatói közül valók. Mindenképpen kitesznek magukért és díszére válnak az egyetemnek, kivétel nélkül valamennyien, nemcsak azok, akik jeles érettségi bizonyítványt hozván magukkal, elejétől fogva rendes hallgatók lehettek, hanem azok is, akik jó vagy elégséges érettségi bizonyítvánnyal csak a kollokviumos próbaidő leteltével szerezhették meg a rendes hallgatói jelleget.

Húsz esztendő bizonyosságot tett róla, hogy a női egyetemi hallgatók semmivel sem alábbvalók férfi kollegáiknál. Húsz esztendő alatt a büntetőtörvénykönyv legsúlyosabb büntetései is elévülnek, ahhoz azonban húsz esztendő sem volt elegendő, hogy a nőknek egyetemre jutása elől elenyésztesse az igazságtalan megalázást jelentő, kétféle mértékkel mérő, mindenképpen alaptalan és oktalan előítéletet. A nőt húsz esztendő után is még mindig csak kegyelemből veszik fel az egyetemre, a nő érettségi bizonyítványa még két évtized után sem egyértékű a férfiéval, a nőnek még most is jeles osztályzattal kell kérelmeznie azt, amit a férfi már elégséges kalkulussal is megkövetelhet. És teljes értékű munkában eltöltött, kifogástalan sikerekkel bővelkedő húsz esztendő sem tudta még eljuttatni a nőket odáig, hogy az egyetem orvosi és bölcséleti karán túl — ahová a copfos óvatosság félelme két évtizeddel ezelőtt internálta őket — bekerülhessenek a jogi fakultásba is, helyet foglalhassanak a műegyetemen és többi főiskoláink tantermeiben.

Húsz esztendő alatt a nők ügye az egyetemen egyetlen lépéssel se haladt előre. Mindössze annyi történt, hogy a női hallgatók száma jelentékenyen megsaporodott, de még mindig az egyetem bölcséleti és orvosi karára korlátozott felvételük még folyton csak a közoktatásügyi kormány kegyelmi ténye és még egyre sokkal szigorúbb feltételekhez van kötve, mint a férfiaké.

Az egyetemnek a nők előtt megnyílása huszadik évfordulóján mit jubilálhatnánk tehát: a nők másodrendűségének együgyű elméletéhez konokul ragaszkodó maradiságot, a nőt a férfival egyjogúnak világért el nem ismerő konzervativizmust, a nő érvényesülésében veszedelmeket rettegő korlátoltságot.

Keserű szívvel elfordulunk ettől a csúf jubileumtól.

A rokkant fia — a rokkant leánya.

Ugyebár egyenlő részvétre tarthatna számot mindakettő? Egyenlő nyomorúság sújtja őket, még a 36-60 korona évi nevelési járulék mellett is.

De nincs a nyomorúságnak az a végső fokozata, amelyben a nőnemet egy fokkal mélyebbre ne süllyesztenék: az 1915. évi XV. törvénycikk a fentemlített dús *nevelési járulékbán a fiút 16 éves, a leányt csak 14 éves koráig részesíti*. Miért? Kevésbé érzi az éhséget, kevésbé fázik ruha nélkül a 14 éves leány, mint a vele egykorú fiú? Vagy már itt is a nyomorúság fokozásával akarják kifejleszteni a „nőies engedelmességet?”

„Míg az utolsó szó hagyja el ajkamat; amíg csak vér kering ereimben, mindaddig dolgozni akarok a béke érdekében, még ha ez a munka boldogságomba, életembe kerül is.”

Selma Lagerlöf.

Évfordulón.

Az Állandó Béke Magyar Bizottságának országos nagygyűlése.

Június 30-án, egy évvel a háború kitörése után, összesereglettek Budapest és az ország minden részéből, a társadalom minden rétegéből, palotákból és pincelakásokból egyaránt azok, akik nem tudják tétlenül nézni az egész világi egészséges férfait megtizedelő, Családjukat nyomorba és szomorúságba döntő, kultúráját veszélyeztető háborút; akik legalább a jövőben lehetetlenné kívánják tenni, hogy ismétlődhessék az egész emberiséget bajba döntő ilyen szerencsétlenség.

Az április végén Hágában tartott nemzetközi nőkongresszus határozatából működő küldöttségek, amelyek immár Európa hadviselő és semleges országainak vezető államférfiádnál hajlandóságot tudtak kelteni az iránt, hogy béketárgyalások megindítását ezek ne ellenezzék, amazok közbenjárásukkal elősegítsék: alapos reményt nyújtanak arra, hogy eljárásuk eredményes lesz.

A hágai nőkongresszus határozataiban kifejezésre jutó második kívánság: hogy ha béketárgyalásokra kerül a sor, azok állandó békére vezető irányát egy ugyanott egyidejűleg tartandó hatalmas nőkongresszus biztosítsa és hogy ennek előkészítésére már most alakuljon minden országban minél szélesebbkörű szervezet: Magyarországon is érvényre jutott. Az ötös bizottságot, amely a hágai kongresszus határozatából a szervezést nálunk előkészíti, a kormányoknál eljáró küldöttségekben Bedy-Schwimmer Rózsa, az egész béke-ajutáció megindítója képviseli. A bizottság itthon időző tagjai voltak a nagygyűlés előadói.

A megnyitó beszédet Glücklich Vilma tartotta, aki utalt arra az összeforrasztó erőre, amelyet a háború a legkülönbözőbb társadalmi helyzetű, a legelitőbb világfelfogású, mindenféle foglalkozású emberekre gyakorol, nemi különbség! nélkül. Üdvözölte a budapesti és vidéki egyesületek jelenlévő képviselőit, felolvasta a vidékről és külföldről érkezett nagyszámú üdvözlő sürgőnyt.

Utána gróf Teleki Sándorné tartott előadást Kultúra és háború címen. Bizonyította, hogy a háború a fejletlen kultúra gyermekbetegsége, amelynek míg kell szünnie a kultúra fejlődésével. Az emberek könnyen felejtenek s azért most kell emlékezetükbe vésni a háborúval járó irtózatot tanulságokat. Méltatlankodással emlékezett meg arról, hogy mind a családi, mind az iskolai nevelés a harcias erényiek kultuszát szolgálja; már játékaikban is a katonai életet utánoztatja a fiúgyermekkel és csupán a háború hőseit magasztalja előttük, holott a hősiességi kifejtésének legalább is ugyanoly fokú, de eredményeiben felépítő és nem romboló alkalmát nyújtja a tudományt és az emberiség haladását szolgáló munka ezerféle veszedelme. Az irodalom is fokozza ezt az egyoldalúságot és nem

engedi kifejlődni a békés erényeket. Beszámolt azokról a végtelenül szomorú tapasztalatokról, amelyeket a sárosi harcok elpusztított színterén szerzett.

Groák Ödönne (Nyíregyháza) súlyos érvekkel bizonyította, hogy a háborúnak csakis szomorú következményei vannak; hogy mese mindaz, amit utána következő gazdasági vagy más téren mutatkozó fellendülésről mondanak; Hollandia, Norvégia, Svájc példájával illusztrálta, hogy békés kis országok polgárainak jóléte mennyivel biztosabb, mint a hadat viselő nagyhatalmak lakosságáé. Meggyőző okfejtéssel mutatta ki, hogy a nők politikai joga lehetővé fogja tenni a háborút, mert az anyák ősi ösztöne — ha érvényesülhet — nem engedi, hogy pusztulásba vigyék fiukat, testvérüket, férjüket. Már ezért az ügyért is föltétlenül szükséges, hogy a nő a férfival egyenlőjogú, szavazó polgára legyen minden államnak és így az összes országokban útját állhassa jövőben minden hadüzenetnek.

Perczelné Kozma Flóra a vallásos gondolkozású anyák szempontjából fejtette ki, mily kevésbé méltó feladat rájuk nézve, hogy hasonló mézszárlások számára neveljék fiaikat; mily kiáltó ellentétben van a felebaráti szeretet alapelve a nemzetek egymást pusztító kegyetlen harcával; mennyire természetes kötelessége volna éppen a vallásos felfogás híveinek, hogy tiltakozzanak e világszerte dúló mézszárlás ellen, mert hiszen az egész emberiség boldogulására törekvés áll előttük megközelítendő cél gyanánt. A hősi erények sorából nem szabad kifeledni azokat, amelyek egy munkás, alacsony ösztönöket elnyomó, a köz érdekeit az önérték fölé helyező életben érvényesülnek; ezek szöngélik igazán az emberiség érdekeit, nem a kényszerből elkövetett tömeges gyilkosság.

Végül Glücklich Vilma rámutatott arra, hogy a jövő nemzedék érdekében kifejthető tevékenység legnagyobb eredményre nem akkor számíthat, mikor egyes gyermekek védelmére jótékony és szociális munkát folytat, hanem akkor, ha a maihoz hasonló világkatasztrófa ismétlődését mindenkorra lehetetlenné teszi.

Felszólította a nagygyűlés közönségét, hogy csatlakozzék az Állandó Béke Magyar Bizottságához, amely lehetővé teszi mindenki számára, hogy előkészítse a talajt a jövő béke állandóságára: már 10 filléres tagsági díjat is elfogad azoktól, akik nagyobb anyagi áldozatra nem képesek; viszont elvárja az állandó béke tehetősebb híveitől, hogy tőlük telhetőleg minél nagyobb mértékben támogassák azt a mozgalmat, amely az emberiség jövője érdekében indult meg. Az eddigi adományok közül legnagyobb B e d y - S c h w i m m e r Rózsaé, aki a magyar bizottság nevében 2000 koronát utalt át az amsterdami központi bizottságnak és azonkívül saját maga fedezte 3 hónap óta a béke ügyében tett utazásainak költségeit. Követésre méltó példáját szívleljék meg mindazok, akik anyagi eszközökkel rendelkeznek! (Az Állandó Béke Magyar Bizottságának irodája V. Mária Valéria-u. 112, szám alatt van.)

Kinek félévi előfizetése lejárt, kérjük azt megújítani, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen.

Levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt szerkesztő!

Nem vágyom irodalmi babérokra; de őszintén bevallom, hogy nagyon örülnék, ha ez a levelem A Nő-ben megjelenhetnék.

Ritkán Kereshetem föl a nyilvános gyűléseket és előadásokat; olvasmányaimnak köszönhetem azt a szilárd meggyőződést, hogy az emberiség fejlődését és boldogulását a radikális életfelfogás szolgálja legjobban Vidéki magányomban mindenkor lelkesedéssel követtem a radikális gondolkodás híveinek bátor küzdelmét a sötétség lovagijai ellen.

Kivételes gyönyörűség volt számomra és régi vágyam beteljesedése, hogy július 30-án részt vehettem az Állandó Béke Magyar Bizottságának országos nagygyűlésén. Bglyrészt lelki szükségét éreztem annak, hogy megingathatlan pacifista meggyőződésnek legalább jelenlétemmel adjak kifejezést, másrészt tudtam, hogy a gyűlés után radikális gondolkodású tagtársak körében értékes [eszmeccserében lesz resztem,

A gyűlés folyamán meghatottan konstatáltam, hogy a bizottságnak sikerült egy cél utáni törekvésben egyesítenie különböző társadalmi osztályok, különböző gondolkodási irányok képviselőit. Nagy meglepetésemre néhány radikális gondolkodású tag- és elvtársam nem így érzett, hanem a rendezés hibájaként panaszkodott fel azt, hogy a gyűlésen szóhoz jutott a vallásos felfogás képviselője is. Elcsodálkoztam: hát nem vagyunk mi elég erősek arra, hogy megálljuk helyünket ellentétes világnézettel szemben? Nem hiszünk-e abban, hogy aki mindkét felfogást megismerheti, a mienket fogja helyesebbnek találni? Nem örülünk-e ha a kultúra fejlődését szolgáló béke érdekében sorompóba állíthatjuk a vallásos tömegeket is?

Azokat az elv- és tagtársaimat, akik nem-mel feltek (kérdéseimre, talán meggyőzte azóta a Népszava vasárnapi vezércikke, amely — horribile dictu! — a pápa béke-manifesztumáról és nem ellene szól.

Nem tartok attól, hogy a békemozgalom a vallásos felfogás híveit szaporítja; sőt valószínűnek tartom, hogy a háború befejeztével számuk csökkenését fogjuk konstatálhatni. Addig is igyekezzünk megnyerni őket is a béke érdekében folyó küzdelem harcosaivá.

E sorok szíves közlését nagy köszönettel venné

egy radikális gondolkodású feminista.

Utóhangok

a hágai nőkongresszusról.

A központi végrehajtó bizottsághoz érkező levelek hosszú sorából kiemeljük a következőket:

Egy fiatal német leány írja:

»17 éves koromig Ausztria- Magyarországnak éltem; csak néhány éve lakom szüleimmel Hollandiában. Mikor a háború kitört, fiatal barátaim leveleiben viharzott a lelkesedés hazájuk tetteiért. Nem tudtam őket megérteni, mert Hollandiából egészen másnak láttam a helyzetet Lehetőséges-e, hogy ott nem látják a népek e harcának (örületét? Hát az asszonyod sem látják? vagy csak kifejezést nem adhatnak érzelmeiknek?

Nagyon boldoggá tett az a hír, hogy itt Hollandiában nemzetközi kongresszusra gyűlnek az asszonyok.

Mohón lestem az egyes országokból érkező jelentkezéseket. Az az egy előnyük mégis csak meg van az asszonyoknak, hogy nem kényszeríthetik ilyen hazaszeretetre, amely gyilkolásban nyilvánul. Csak jutnának mindannyian tudatára e szabadságnak, amelynek most oly nagy jelentősége van; csak szólnának így önmagukhoz: »a mi feladatunk, hogy most fentartsuk a népeket egyesítő közös eszméket, a nemes emberességi ideálját, hogy küzdjünk megsemmisülése ellen.« Tudom, hogy ezek az ideálok élnek ma nemi egy katonában is. A lövészárkokban nem csupán a testi sebesülések okoznak kínokat. Mit szenvedhet egy büszke, öntudatos szellem, ha belekényszerítik ebbe a vérengzésbe és elnyomják egész erkölcsi erejét?

Némi fogalmat nyújt erről egy fiatal német harcos mellékelt levele, amely feltárja azoknak a fiatal elnémitott szellemeknek kínjait. Kell, hogy mi beszéljünk helyettük!«

Íme a levél:

»Igen, csak keltse fel haragomat és felháborodásomat, indítson könnyekre; ez kell nekem. Ébressze fel és fokozza szunnyadó erőmet, hogy rendezhessem gondolataimat; ha visszatérnék ebből a háborúból, hadd vágjam azokat olyi emberek szemébe, akik önmagukat ámitva, még erre a gyilkolásra is találnak mentséget; akik isten tudja milyen nagy erkölcsi eredményeket várnak ettől a mézárólástól. Én sohasem fogom megérteni, hogy civilizált emberek, akik békében barátok voltak, bármily elvi alapon hirtelen abba az örületbe esnek, amelyben gyilkos szerszámokat szabadítanak egymásra és vadállatok gyanánt viselkednek. Egyik ember a másikat golyója céltáblájának tekinti!

»Ne ölj!« Ezt az ellenmondást hogy fogadhatja el olyan ember, akinek van némi jóérzése. Most valóban így hangzik a parancs: »Ölj!« mert hazád azt mondja, hogy a barátokból ellenségek lettek, mert a sajtó gyűlöletet olt a tömegekbe. A háborúban ölj». mert ez a szokás és mert aki a hazáért hal meg¹, azt isten külön jutalomban részesíti a hősi halálért. Az egyház is hozzájárul: szolgálj a hazát mindhalálig¹. Ha tehát szolgálom a hazát és iránta érzett szeretetből más embereket elszakítok atyjuktól, anyjuktól, kedvesüktől, testvéreiktől, gyermekeiktől; olyan embereket, akik ugyanúgy szolgálják hazájukat és ugyanolyan civilizáltak, mint én (habár a sajtó szerint ők barbárok és mi ártatlan bányók vagyunk): akkor hős vagyok, akár szörnyű sebesülés vet véget szegényi ellenségeim életének, akár nem. És ha végül én is megkapom a magam jól megérdemelt golyóját s az véget vet állati viselkedésemnek, akkor mindhalálig szolgáltam! a hazát és hős gyanánt fognak tisztelni, hacsak el nem felednek a sok ezer többi hős között; és odakinn temetik el a hőst, ha van rá idejük, vagy ha megtalálják; ha nem, akkor a hős hullájának szaga vezeti őket a hős nyomára. De ami a fő, isten egyszeribe a hetedik menyországba emeli a hőst, a gyilkost. Nem, ez nem fér a fejembe; vagy túlságosan buta, vagy túlságosan okos vagyok hozzá. Gyilkos...! Mert a »ne ölj!« parancsolat nem érvényes a háborúban, míg a mi nemzetünk Vagy a másoké hasznát húzhat belőle. Megmagyarazzák ugyan, hogy nem anyagi haszonról van szó, hanem hogy a „háború alapja a népek idealizmusa, hogy ez. Így van egyszer s mindenkorra, és ezen változtatni nem lehel Tehát abban a pillanatban, mikor a háború kitör, megölöm barátomat, embertársamat, akihez! rendes körülmények között szoros kötelék fűz. Ő is hős lesz,

s egyúttal gyilkos. Hogy tudnak majd egymás szemébe nézni az emberek ezután? Nem, ha ezt a bestiális üzletet nem támadják a leghevesebben, akkor nem hiszek többé abban, hogy az emberek haladni törekszenek a civilizáció útján, akkor nem kívánok tovább élni, akkor jobb szeretnék öntudatlan lény lenni, akkor inkább megölöm magamat, hogy ne lássam — ne legyenek többé látni kénytelen — ezt a világot. Gyilkos, öngyilkos, hős!»

Egy másik levélből:

»Ki vállalhat felelőséget ezért a háborúért? Miért mondták, hogy jók az emberek? Mi az a [óság? Nem, ilyesminek nem szabad többé előfordulnia; lehetetlenné kell tenni az ilyen háborút. Hiszen a lidércnyomás erejével és kínjával hat; guerrillaharcra fejlődött, amely évekig tarthat, ha nem akad megfelelő egyéniség, aki annak véget vet. Az emberi, nem az állati aljasság e korszakának olyan szellemekre van szüksége, akik a felelősségérzet magas fejlettségével véget vessenek e szörnyű, szegyenletes üzletnek. Szerencsétlenségünkre még nem látunk olyan egyéniséget, aki erre képes volna; azért kell az európai népeknek maguknak hozzálátniuk a béke megteremtéséhez, mert ez a helyzet nem tarthat tovább.«

Egy kilencvenéves fiatal nő.

Írta: *Alice Stone Blackwell.*

Rev. Dr. Antoinette Brown Blackwell május 20-án ünnepelte kilencvenedik születésnapját; még ma is teljesen egészséges, szellemileg friss, jólelkű és vidámkedélyű. Ő az egyedüli, aki még él az 1850-ben, Worcester-ben tartott »First National Woman's Right's Convention« szónokai közül, és egyike az egyenjogúságért folyó küzdelem legelső úttörőinek, akik közül már csak igen kevesen vannak életben,

Hogy mily óriásit haladt a mozgalom, legjobban úgy ítélnék meg, ha megfigyeljük, mennyire elismerek manapság a nők tevékenységét, és ha aztán visszagondolunk azokra a tapasztalatokra, amelyeket Rev. Brown 1853-ban szerzett a newyorki »World's Temperance Convention« alkalmával. Ezen a gyűlésen kizárólag lelkészek vettek részt, akik két álló napon át kiabálva, ordítva akarták elfojtani Antoinette L. Brown szavát, holott szabályszerűen megválasztott delegátus volt; csak az volt a vétke, hogy nő.

Néhány hónap előtt Mrs. Blackwell-nek philosophiai tárgyú könyve jelent meg: »The Making of the Universe.« Ennek számos bölcsen megírt része közül néhányban külön is foglalkozik a nőkérdéssel. Többek közt ezeket mondja:

»Évszázadok óta lassankint vívta ki a demokrácia mind a politikai, mind a társadalmi jogok teljes egyenlőségét. Nevelésünk, valamint az értelmiség általános fejlődése mindinkább nyilvánvalóvá teszik, hogy ami helyes viselkedés egyik embernél, az; nemi lehet a másiknál alapjában helytelen. A kereskedelmi érdekek úgy hozták magukkal, hogy az előbb otthon végzett női munkából nagyrészt gyári munka lett; átköltözött a hatalmas gépek, vasúti kocsik és óceánjáró nagy hajók birodalmába és onnan eljut idegen piacokra. Ebből sok önmagát fentartó nőre hárult az a kénytelenség, hogy (otthonától távol keresse meg! kenyerét. Sok férfit is arra kényszerített a gépek tökéletesedése, hogy azelőtt otthonában végzett munkáját kövesse a rideg gyá-

rakba. Az anyaság kivételével a nő minden régebbi feladatát férfiak vették át.

Ezenfelül az iskolák a nap javarésznél, hat-nyolc órán keresztül, fölslegessé teszik az anyai gondozást, felügyeletet. Világos, hogy az anyasággal járó kötelezettségek lényegesen mások ma, mint hetvenöt évvel ezelőtt, és hogy a nő szorosán »nőies« kötelezései és kiváltságai nem veszik szükségképpen igénybe egy egész hosszú, mindig hosszabbodó élet egész idejét és energiáját.«

Mrs. Blackwell felemlíti a házassági törvények szinte hihetetlen igazságtalanságát különösen régente, mielőtt a nők mozgalma küzdött volna módosításukért. A nő jogilag halott volt.

»Nincs más emberi lény, akit ilyen tudatosan, ennyire hivatalosan, ily szánt-szándékkal helyeztek volna egy másiknak hatalmába; nincs az a rabszolga, akivel gazdája valaha ily korlátlanul rendelkezhetett. A nőnek törvény előtt nem volt sem szava, sem joga, a no nem élt jogi életet.

Vájjon a törvény így akarta-e? Bizonyára nem! Hisz a házastársak egyetértének, hisz majd kiegyenlít mindent a szerelem! De vajjon ismerték-e a törvényhozók az emberi természetet, volt-e sejtelmük arról, mik lehetnek egy egész életre terjedő parancsoló hatalom hatásai? Bizonyára akadt ideális házassági is. De sok volt ki mondhatatlanul undorító.

Hálát adhatunk istennek, hogy a szeretet néha elsimított sok mindent: még a elunyt és a testi bánatokat is.«

»Mint olyan asszony, kinek férje megvetette a szófogadó feleség fogalmát és becsülettel szolgálta a társadalmat, amennyiben az emberi jogok és kiváltságok egyenlőségét hirdette, sohasem fogom — sem a család, sem az egyház, sem az állam életében — a férfiak kizárólagos uralmát elismerni. Láttam és tapasztaltam a nő vétkes mellőzéséből származó szörnyű bajokat; már régóta szívvel-lélekkel tiltakoztam ellenük és tiltakozom ma is.«

És nem az asszony szenvedett legtöbbet e térdé házassági viszonyban, bár ő volt az ártatlanabb fél. Hisz azok a hibák, amelyek onnan származtak, hogy a nő évszázadokon át szellemi legalsóbbrendűnek tartották, elenyészőek azokhoz a szenvedésekhez képest, amelyeket a férfi szinte felelőtlen, majdnem elismert és jóváhagyóit kicsapongásai idéztek fel. Az embereknek, mint a szociális világrend félépítőinek egyenlő felelősségre, egyenlő jogokra, egyenlő kötelezettségekre és egyenlő szabadságra van szükségük, amennyiben ezt a kormány megadhatja.

Dr. Blackwell kilencvenedik születésnapjának ünneplésére fogadtatást rendeztek az »All Souls« templomban, ahol lelkész volt, és ahol még most is szónokol időközönként. Az ország különböző részeiből nagy számban érkeztek sürgönyök a megemlékezés jeléül.

Dr. Blackwell gyermekei és unokái résztvesznek New Jersey választójogi küzdelmében. Ő maga nemrégiben azt írta a »Woman's Journal« kiadójának, hogy októberben ő is szónokolni szándékozik a választójog érdekében.

Fordította *br. Kohner Ida.*

A magyar nők és kertészet.

Megint egyszer küldöttség járt a földművelésügyi minisztériumban, mint 10 év óta csaknem minden évben; megint egyszer fölvetődött e 2 kérdés: miért kell az intelligens magyar lánynak legalább is Bécsig kivándorolnia, ha kertész akar lenni? Miért nem tesz meg a magyar kormány mindent, ami hatalmában áll, hogy elősegítse a magyar föld intenzív, racionális kihasználását?

A küldöttség előzékeny fogadtatásban részesült, de nagyon szomorú választ kapott; azt, hogy magasabbrendű férfikertészek kiképzésére sincs teljesen megfelelő intézetünk, a félig-meddig megfelelőt pedig — — most kórházi célokra engedték tát.

Fájdalmas bámulattal látjuk, hogy még ebben az esztendőben sem fontos kérdés β kormány előtt a nyers-termények mennyiségének fokozása és erre a célra elápolva előkészített szakemberek képzése. Hát még a lefolyt tél nyomorúsága sem keltette föl tagjaiban a rájuk nehezedő felelősség érzetét?

A háború „nevelő” hatása.

Írta: HACKER BORISKA.

Előkelő, nagynevű emberek, elismert tekintélyek beszélnek már ma ékesszólásuk teljes erejével a háború »nemzetnevelő« hatásáról. Azok a pódiumok pedig, amelyek szívesek válnak ilyenkor hangzatos frázisok' alkalmas hirdetőivé, néha jótékonycél, sokszor konzervatív egyesületek rég divatját múlt tendenciájának szolgálatában, meglehetősen vonzák a közönséget. Milyen szomorú, hogy még mindig hirdetik a háború rég megcáfolt biológiai felfogását és a mostani idők tanulságaiból azt következtetik, hogy a jövő generációt háborúra kell nevelni, testét és lelkét ebből a szempontból kell erősíteni és edzeni.

Pedig, ha egyáltalán lehet a háborúról ilyen korán tanulságokat levonni, az csakis az lehet, hogy a jövőben ne legyen háború. Nevelési ideáljaink pedig egyáltalán nem változhattak meg. Még ma is ugyanaz az ethikai-intellektuális és esztétikai tökéletesség fogalma, amely a XVIII. század végével kezdett kialakulni és ennél fogva elérésének eszközei sem kellett, hogy változzanak. A magasabbrendű ember, a szociális egyén, aki kötelességét teljesíti, bármi legyen az, még mindig a legmagasabb cél, amelyet neveléssel elérhetünk. A kötelességtudás, a munkaszeretet és embermegbecsülés erényei a legbékésebb állampolgár tulajdonságai; és mégis ezek váltak ma az önfeláldozással együtt gyors átértékeléssel a legbecsesebb harci erényekké. Nem kell tehát és nem is lehet akarnunk, hogy egy csapásra, bármilyen rettenetes és fájó is legyen ez, eldobjuk az évszázadokon át épített, az igazi emberszeretet melegével megalkotott kultúrideáljainkat.

Az emberek és különös, hogy sokan bizonyos kárörömmel hirdetik a kultúra csődjét, melynek háromezer éves múltján épült fel és alakult ki testi és lelki mivoltunk minden vonása- amelynek tökéletességében senkisé, de tökéletesedésében mindenki hitt. Nem igaz, hogy a kultúra csődöt mondott, csak még nem hatotta át eléggé az egyes emberek lelkét, az emberek tömegét; nem csupa kulturális cél kedvéért építették fel a társadalmi intézményeket és az álkultúra néhány hagyománya erősen megrögződött állami berendezkedésünkben. Még nem álltunk mi sem, a többi hadviselő államok sem azon a magaslaton, amelyen a forrongó ellentétek leküzdhetők lettek volna, mint ahogyan a húsz éves ifjú nem tud parancsolni annak a szenvedélye-

nek, melyet később, harminc éves korában energiával és okossággal legyőz.

Nem lehet elképzelnünk, hogy ne jöjjön idő, mikor a háború ténye kiküszöbölődik a világtörténelemből. Ahogyan egy okos és igazságos belpolitika valamely állam keretein belül szociális, gazdasági, törvényhozási és igazságszolgáltatási berendezkedéssel ki tudja egyenlíteni a faji, nemzetiségi, osztály- és vallásellentéteket, úgy lehet a történelmi fejlődés egy későbbi folyamatában elkerülhetővé tenni az államok összeütközéseit. Eppenúgy, mint az egyéniség túlságosan szabad, korlátlan és hangsúlyozott kifejezése antiszociális irányba hajtja annak cselekedeteit, éppenúgy a túlzott sovinizmus, az önhittség és a mindent maga részére óhajtó kapzsiság háborúra vezet. A gazdasági berendezkedések ama korszakában, amikor nem a kizsákmányoló kevesek, hanem a dolgozó tömegek befolyása nem csupán a férfiak rombolási ösztöne, hanem a nők megtartásra törekvése fog érvényesülni az állam sorsának intézésében, nem a háború pártja (a kevés ember haszna és sok ember pusztulása), hanem a béke képviselői (a tömegek jóléte, az emberélet megóvása) kerülnek fölü.

Az a történelmi korszak már elmúlt, mikor minden állam megállhatott egyedül. Ahogy az emberek a munkafelosztás világában, úgy az államok a világgazdaság keretében ezer és ezer szállal vannak egymáshoz csatolva, egyik a másikra van utalva. Ahelyett, hogy a kölcsönös segítség közben fellépő érdekellentéteket igyekeznének elsimítani, az összekötött szálait igyekeznek elvágni, ami pedig a természetes fejlődésnek ellentmond. A most kitördő békét körül kell sáncolni igazságos vámszerződésekkel, becsületes nemzetközi diplomáciával és jogi egyezményekkel, valamennyi fél érdekeinek equivalens tekintetbe vételével.

Ha elfogadjuk ezt a nézetet, akkor lehetetlenség a háború más nevelő hatásáról beszélni, minthogy még erősebben felébresztette bennünk az igazi, tehát a békére alapított kultúra utáni szomjúságot. A háború hatása alatt látuk meg, hogy ha a kultúra falai itt-ott be is dőltek, alapjai a maguk szilárdságában még mindig állanak és ezekre újult erővel, új lelkesedéssel lehet majd építeni. Persze, a metódus változni fog; talán szabadabb stílusban fogjuk emelni ez új épületet, talán vastagabb és szilárdabb falakat építünk, talán nem fogunk sietni avval, hogy tető alá hozzuk, míg a munka tökéletességéről meg nem győződünk.

A békére alapított kultúra két emberi produktumon nyugszik; ezek: β munka és a szeretet. Munkára és szeretetre kell nevelni gyermekeinket s megadtunk lelküknek mindent. Ezekből fejleszthető az akarat, az érzés, a gondolkodás és a testi erő. Minél fejlettebb a társadalom, annál nagyobb szerepet játszik benne e két tényező s annál nagyobb tiszteletben részesül minden intézmény, melyben a munka vagy a szeretet játssza a főszerepet. Nem lehet tagadni, hogy a háború egyesekre mélyreható szociális nevelő hatást gyakorolt. Sőt mondhatjuk, a közép- osztálybeli nők jelentékeny tömegét ébresztették öntudatra, serkentették szociális munkára az utolsó év váratlanul bekövetkezett, borzalmasan szomorú eseményei. Dolgozni kezdtek a megszokott kereteiken kívül, mindennapi munkájuktól eltérő módon és felébredt bennük az igazi emberbaráti érzés.

A társadalom nagy, széles rétegeinek szíve is szinte kitágult. Most látszott csak meg, hogy mennyi meleg érzés, jóakarát, szánalom és anyagi eszköz van benne elraktározva. Az emberi lelkekben sok jóság szunnyad és az alkalom meghozta annak megnyilvánulását. A világtörténelemben páratlanul álló áldozatkészség nyilatkozik meg a mai háborúban. Éppen az a látszólag érthetetlen, logi-

katlan belső ellentmondás, amely a 42 cm.-es ágyúk és a társadalom segítő munkája, a milliomos hadseregszállítók üzlete és a népkonyhák között van, mutatja, hogy ez a pusztítás minden irtózatossága ellenére a jóvátétel csiráit hordja magában. A háború destruktív irányzatát a regeneráció tüneménye kíséri.

A társadalmi fejlődés folyamata, ha egy időre meg is akadt, tovább fog haladni. Néhol egészen lassú tempóban, néhol az eddiginél gyorsabban; ez attól függ, milyen potenciális energiákat szabadított föl vagy kötött le a háború utáni államközi megegyezés. Egyes államok vezető egyéneit talán arra fogja indítani a háború nevelő hatása, hogy az eddiginél okosabb, intenzívebb gazdasági és nemzetiségi politikát folytassanak. Mindazok az irányok, melyek a nagyobb tömegek számára nagyobb boldogság lehetőségét célozzák, vehemensen fognak érvényesülni a tömegek öntudatra ébredésével. Az öntudatos állampolgár kötelességei ellenében jogokat követel; úgy kell öt nevelünk, hogy a jogok gyakorlására mindenkor érdemes legyen.

»Nem elég azonban gyermekeinket a világ számára nevelni, hanem a világot is meg kell nevelni gyermekeink számára«, — mondja Charlotte Perkins Gilman, s a világ megnevelése állami intézményeink reformján kezdődik. Bizonyos, hogy amíg az emberek nem tökéletesek, addig intézményeik sem lehetnek azok; de az is áll, hogy tökéletlen berendezések az emberi nevelés eredményeit legalább is kétségesekké teszik Minden igyekezetünkkel azon kell tehát dolgoznunk, hogy megváltoztassuk ezeket a berendezéseket, hogy ne a kevés ember, ne csupán az egy nemhez tartozó polgárok, hanem az állam összes polgárai vegyenek részt a törvényhozás munkájában. Kell, hogy a háború mindennél erősebben belénk oltsa azt a meggyőződést, hogy az emberiség haladása nélkülözhetetlenné teszi a nemi, faji, osztálykülönbségeket nem ismerő választójogot. Evvel az eszközzel megtalálhatjuk a legcéltörekvebb utat a legfenségesebb cél: az állandó béke felé.

Gyermekszanatórium

Remete-ut 18. (A vilamos végállomásnál).

a Zugligetben.

Kellemes üdülést nyújt a tavaszi és nyári hónapokra gyengén fejlett, vérszegény, ideges gyermekeknek, esetleg felnőtteknek is. Állandó orvosi felügyelet. Kívánatra rendszeres tanítás, tennisz, nap-, lég-, hizókurák. Igazgató: **dr. Révész Margit.** Telefon 137—84.

EGYLETEK.

A Nagyvárad Feministák Egyesületének évi közgyűlése.

A városháza tanácstermében június 30-án tartott közgyűlésen Rechten Bauer Zsófia elnökölt; megnyitó beszédében a nőmozgalom ez évének két legjelentősebb eseménye gyanánt kiemelte a dán nőknek politikai jogokkal való felruházását, és az állandó béke érdekében április végén Hágában tartott nagyszabású és nagyjelentőségű nőkongresszust.

Felkéri Rigó Szeréna titkárt, hogy az egyesület elmúlt évi működésének eredményeiről számoljon be.

Rigó Szeréna előadja, hogy az egyesület működése a háborús esztendő követelményei folytán igen sokágúvá fejtett; munkálkodása eredményét az alábbi számadatok illusztrálják legjobban. Az egyesület kárhóztatja az ellenszolgáltatás nélkül nyújtott alamizsnát, mert tétlenségre s megalázkodásra nevel. Minden munkaképes nélkülöz-

zó nek munkaalkalmat kell teremteni. E célt szolgálta az egyesület foglalkoztató irodája, ahol a munkát kereső asszonyok száma ez évben meghaladta az ezret. 609 asszonynak szerzett az egyesület ideiglenes, vagy állandó foglalkozást, 227 nőt helyezett el különféle alkalmazásokba és 382-t maga az egyesület látott el munkával.

A tél folyamán 64 családot segített hadsegélyző varrási és kötési munkálatokkal; több mint 40 családnak nyújt állandó jövedelmet heti 1000-1200 drb. katonai fehérmű varrásával.

A minden kézügyességet nélkülöző, gyermekeikhez kötött anyák támogatására elvállalta az egyesület a helyi összes (21) tartalékkórházak lepedőinek mosatását, hetenként 9-10.000 darabot. Újabb 120 család nyert ezúton megélhetést.

Kerti veteményezés útján megkönnyítette 360 család megélhetését s egyben a közélélmézést is nagyban előmozdította az által, hogy a város birtokában levő kiadatlan földeket, szemétkorodó telepeket 100 és 200 négyzetméteres telkekre parcellázva bérbe adta és most a város 4 részén 360 buján termő kis kert áll a használatlan földek helyén.

A baromfitenyésztés előmozdítására kieszközölte a helybeli földművelésügyi kirendeltségnél keltetőgépek felállítását s ezen a révén több ízben néhány száz kis csirkével láthatta el a baromfivédelemmel foglalkozni akaró asszonyokat.

A nők ipari kiképzését előmozdító női tanonciskola érdekében az ipartestületnél beadványban, az iparoktatási bizottság elnökénél pedig küldöttségileg sürgette a női iparostanonc iskolának szeptemberben való megnyitását s erre nézve biztató ígéretek is kaptak.

Egyeseknek, testületeknek és pénzügyintézeteknek a foglalkoztató iroda céljaira szánt adományai, valamint a télen rendezett Teaszalon jövedelméből nyert 1045 korona az iroda működését s egy külön egyleti irodahelyiség bérletét tette lehetővé.

Titkár jelentését a közgyűlés tudomásul vette s Rechten Bauer Zsófia elnök indítványára, ki meleg elismerő szavakban méltatta Rigó Szeréna titkárnak fáradhatatlan tevékenységét, e buzgalomért egyhangúlag elismerését és köszönetét fejezte ki mind Rigó Szerénának, mind a tisztikar többi tagjainak, különösen Wiener Jenőné pénztárosnak buzgó működésükért.

Az egyesület tisztikarának megbízatása lejárván, a közgyűlés feladata az új tisztikar megalakítása. Rendkívül nagy veszteséget jelentő esemény az, hogy Huzella Gyuláné családi körülmények folytán az elnöki tisztségről lemondott.

Elnök megható meleg szavakkal méltatja Huzella Gyuláné nagyszabású működését, utal arra a jelentőségre, melyet az egyesület számára egy olyan ritka értékes egyéniség vezető munkája jelentett, s arra a veszteségre, mely az ő távozásával éri az egyesületet. Beszámol a kisértelkekről, melyek történtek, hogy öt maradásra bírják¹, s kifejezi a közgyűlés megingathatlan reményét, hogy távozása csak ideiglenes.

Indítványozza, hogy Huzella Gyulánét érdemei elismerésül az egyesület örökös tiszteletbeli elnökének válassza. A közgyűlés köszönő iratot intézzen az egyesület megszervezőjéhez, amelyben kifejezést ad azon bizalomteljes óhájának, vajha a körülmények mielőbb lehetővé tennék Huzella Gyulánénak, hogy nagy kvalitásait és munkaerejét ismét az egyesület javára értékesíthesse.

Közgyűlés az elnök indítványát egyhangúlag elfogadja és eddigi szeretett elnökének érdemdús, lelkes tevékenységéért jegyzőkönyvileg is köszönetet szavaz.

A közgyűlés Rechten Bauer Zsófiát kéri fel az üresedésben lévő elnöki tisztség elfogadására.

Rechné Bauer Zsófia meghatva köszöni meg a bizalmat és elfogadja a felajánlott tisztséget A tisztikar többi részét a közgyűlés következőkép alakítja meg:

Ügyvezető elnök: Dr. Ágoston Péterné, alelnökök: Dr. Edelman Menyhért és Dr. Gyémánt Jenőné. Titkár: Rigó Szeréna, pénztáros: Wiener Jenőné, helyettes titkár: Németi Mihályné, jegyző: Dr. Kovács Zsigmondné, ellenőr: Sas Edéné, számvizsgálók: Karczag Mariska és Weisz Vilma.

Választmányi tagok: Dr. Berkovics Ferencné, Br. Berkovits Renéné, Dr. Deák Jakabné, Diósi Lajosné, Dutka Akosné, Dr. Grósz Imréné, Dr. György Ernőné, Grósz Zsigmondné, Lédig Miklósné, Löwy Vilmosné, Moskovits Miksáné, Dr. Moskovits Józsefié, Öttömössy Olga, Dr. Perczel Adolfné, Reismann Mórné, Laszky Arminné, Radó Sámuelné, Rigó Ilona, Sonnenfeld Adolfné, Dr. Sarkady Lajosné, Dr. Simony! Ernőné, Sebő Imréné, Salamon Ernőné, Kun Gyulámé, Schwarz Mártonné, Popper Akosné, tordai Molnár Gézané, Dr. Stern Ödönné, Szőke Berta, Weisz Gáborné, Wohl Ilona.

Dr. Ágoston Péterné ügyvezető elnök megköszöni a bizalmat, mely megválasztásával érte. Mély sajnálkozását fejezi ki e választással összefüggő azon esemény felett, hogy az eddigi elnököt: Huzella Gyulánét családi körülményei elszólították az egyesület éléről. Az ő vezető munkásságának-, kiváló egyéniségének köszöni az egylet négy év előtti létesülését és eddigi sikereit. Nem lehet beenyugodni, hogy az ő fényes tehetsége, vezető munkára hivatottsága ne érvényesüljön a jövőben a női jogok kivívásáért folytatott küzdelemben, amelynél a hozzá hasonló önálló gondolkodású és nagystylú egyéniségek munkájára nagy szükség van.

A nőmozgalom, a magyar feminizmus, de legkiváltkép egyesületünk érdeke, hogy a körülmények változásával Huzella Gyuláné munkásságának és kiváló szellemi képességeinek javarészét ismét a nőmozgalom eszméjének és eszményeinek szolgálatába állítsa.

Utal ezután a válságos időkre, amelyek a háborúval a nőmozgalomra szakadtak. A politikai jogokért folytatott küzdelem az alkotmányos élet híjján szünetelni kénytelen s a háború megpróbáltatásai elvonják az embereket az eszményi küzdelemtől. Mégis azt a reményét fejezi ki, hogy a háború, mely ma minden emberi haladás visszavetőjének tűnik, maga fog a női munka térfoglalásának lökést adni.

Momentán két feladat előtt áll a nőmozgalom: az egyik a szociális munkában való *részvétel* és a dolgozó nők helyzetének különböző gyakorlati irányú akcióval való könnyítése; a másik, mely ennél sokkal nagyobb szabású és jelentőségű, az állandó béke propagálása. Utal a hágai kongresszus következményeképpen megalakult Nők Nemzetközi Békebizottságára, *melyhez* a magyar nőmozgalom is csatlakozott. Felhívja a tagokat e munkában való részvételre s az idevágó teendők megtárgyalására, kilátásba frejjez egy külön e célra összehívandó gyűlést.

A közgyűlés lelkesedéssel veszi tudomásul a béke érdekében kifejtendő akció bejelentését.

Végül Rechné Bauer Zsófia olvasta fel megkapó és megindító, szubjektív reminiscenciáit a háborúról, mely az ő életére most harmadszor veti sötét árnyait.

A választójogi nőkongresszus számadásai.

A belügyminiszter utasítása alapján a választójogi nőkongresszus számadásait jóváhagyás céljából felterjesztettük, a székesfőváros polgármesteri hivatalához. A polgármesteri jóváhagyás alanti szövegben most érkezett hozzánk:

Budapest székesfőváros polgármestere.

C. 39722. 1915. IX. szám.

TÁRGY:

A Nők választójogi világszövetsége leszámoló bejelentése a részére engedélyezett adománygyűjtés eredményéről.

Határozat:

A számvevőség jelentéséből tudomásul veszem, hogy a Nők választójogi világszövetsége részére az 1911. évi november hó 17-én kelt 151423. számú belügyminiszteri rendelettel engedélyezett adománygyűjtés eredményéről szóló elszámoló jelentést átvizsgálta és helyesnek találta.

Erről a tanácsi IX. ügyosztályt, a számvevőséget és a Nők választójogi világszövetségét a betérjesztett elszámolási okmányok visszaadása mellett értesítem.

Budapest, 1915. július 5.

Olvashatatlan aláírás
h. polgármester.

A Feministák Egyesületének és az Állandó Béke Magyar Bizottságának tagjaihoz!

Egyesületünk pontosan fizető tagjai „A Nő”-t díjtalanul kapják.

Nagygyűlésünk gyönyörű lefolyása és az a tömeges és lelkes csatlakozás, amely annak kapcsán országszerte megindult, szinte fölöslegessé teszi, hogy buzdító szavakkal serkentsük további munkára tagtársainkat.

Mégis közölni kívánjuk fővárosi tagtársainkkal, hogy mindenki számára könnyen keresztülvihető módja eszméink terjesztésének, ha a vele egy házban lakók között terjeszti felhívásunkat. Erre a célra szolgáló körlevelek és nyomtatványok átvétele céljából személyesen szíveskedjenek irodánkba fáradni.

Vidéki tagtársaink előadások rendezésével szolgálhatják legjobban ügyünket. Előadót szívesen küld a központ; az előkészítés részleteiről tájékoztatást nyújt irodánk.

Magda-Margit.

Írta: Charlotte Perkins Gilman.
Fordítja: Ágoston Péterné.

(Folytatás.)

VII. FEJEZET.

Váratlan érkezés.

Edward Leicester Briggs tiszteletes úr az adirondacki nyaraló hatalmas kandallója előtt ült, melyben vígan pattogott a tűz. A tiszteletes úr a »Churchman« című szaklap legutóbbi számát olvasta s mindenesetre sokkal méltóságtelebberen festett így, mint New-Hampshire-ben a kirándulások alkalmával, hol lihegve cipelte az élelemmel megpakott nehéz kosarakat. A »Leicester« előnév az utóbbi időben állandóan neve előtt ékeskedett, úgy hogy már a nagy nyilvánosság is kezdett róla tudomást venni, bár még mindig akadtak tiszteletlenek, akik nem vették figyelembe a két név közti kötőjel jelentőségét.

A tiszteletes úr könyve, melyen éveken át nyugodt, megfontolt lassúsággal dolgozott, végre is megjelent, még hozzá egész jónevű kiadónál s a teológiai munkák sorában meglehetősen elismert lett. Idővel mindég több és több kényelmet engedhetett meg magának a tiszteletes úr. A dicsőségből is jutott számára annyi, amennyi az ő ebbéli nem túlságosan nagy igényeit kielégítette.

Langyos szél fújdogált a kellemes augusztusi délutánon, mely a kandallóval szemben levő nyitott ajtón keresztül meg-meglöbögött a kitárt ablakok fehér függőnyeit.

Briggs úr nehézkesen feltápáskodott, becsukta az ajtót, aztán ismét kényelmesen elhelyezkedett a karosszékben. Szerette a tüzet a kandallóban ezen a hegyes vidéken még jó időben is. Háttal ült az ablaknak s így nem látta, hogy egy göndörfürtű gyermekfej kukucskál be kívülről. A gyermek látván, hogy észrevétlen maradt, egy-kettőre bemászott az ablakon, lábujjhegyen óvatosan az öreg úr háta mögé sompolygott és egy hosszú, hegyes kalással gyengéden megérintette a tiszteletes úr kissé kopasz koponyáját.

A tiszteletes úr a fejéhez kapott s hirtelen hátrafordulva, megpillantotta a kisleányt.

— Ejnye, ejnye, Dolly! — szólt feddőleg. — Hát te nem tudod, hogy nem illik csintalannak lenni.

A kislány szégyenkezve húzódott vissza, csak nagy fekete szemeit hunyorgatta pajkosán.

— Hát ez csintalanság volt? — kérdezte kissé megfélemlítve.

— Bizony az, kicsikém, te ezt nagyon jól tudod. De én megbocsátok. Gyere ide, béküljünk ki.

Méltóságteles arckifejezéssel nyújtotta feléje nagy, kövér kezét. A kis lány lassan közeledett, egy pillanatra beletette barna kis tenyerét a tiszteletes úrba, aztán hirtelen elugrott. Az ajtóhoz futott, kitérte, kilesett rajta, majd az ablakhoz rohant, honnan az országotat nagy távolságnyira be lehetett látni s végül újra a tiszteletes úr elé állva türelmetlenül kérdezte:

— Mikor jön már meg Mary néni meg Margit? A tiszteletes úr most már mosolyogva nézett rá.

— Erre még' egy kicsit várnunk kell, kedvesem. Ne tessék türelmetlenkedni, hanem szépen bízni és várni. Az arcocska elborult s már-már a síráshoz állt közel. Az öreg úr ezt látva, jónak látta megkérdezni:

— Talán nem érzed jól magad itt a gyönyörű hegyek közt? Vagy talán nem szeretsz itt köztünk lenni? Avagy inkább a német iskolában ülnél?

— Nem, — felelte a kis lány udvariasan, de lelkesedés nélkül — csak szeretném már, ha Mary néni itt lenne.

— Hát olyan nagyon szereted a Mary nénit? A gyermek jelentőségteljesen bölintott.

— És Margit nővéredet?

A kis lány már kevesebb lelkesedéssel intett igent.

— Talán őt nem is szereted? — folytatta a tiszteletes úr a jóakarató kérdészködést, akárcsak egy iskolában kérdezte volna ki a leckét.

— De igen, — hagyta helyben Dolly — de őt csak ritkán látom. Aztán ő nem is fogadott engem örökbe.

— Eszerint nevelőanyádat szereted legjobban?

— Igen.

— Hát a többi testvéreidet, akiket a nevelőanyád szintén örökbe fogadott?

A leányka egész határozottan tagadólag rázta a fejét.

A tiszteletes úrnak nevetnie kellett, amint a leányka hajfürtjei ide-oda libegtek ennél az erélyes fejmozdulatnál, de azért komolyan atyáskodva magyarázgatta:

— Mindenkit kell ám szeretnünk, kis barátom, és különösen a testvéreinket. Hány fivéred! és nővéred van most?

— Oh én nem tudom. Hisz ők nincsenek mind Mary nénival, csak Margit meg én.

Erőtlen lépések zaja hallatszott az emelet felől s csakhamar a Leicester Briggsné suhogó ruhája súrolta a lépcső korlátját, amint lefelé igyekezett. A lépcső fordulójánál egy pillanatra megállt s a háziasszony kutató szemével tekintett végig a tágas hallon.

— Nos Dorothea, reményem kiszaladgáltad magad?

— Igen, asszonyom, — felelte a kis leány tiszteletteljesen felemelkedve.

— Ne mondd mindig »asszonyom«, Dorothea. Elég, ha azt mondod »igen«. Föl tudsz-e öltözni egyedül az ebédhez? Eliza még nem jött vissza a faluból és így nincs, aki segíthetne neked.

— Igen, asszonyom — azaz hogy igen.

— Helyes, kedvesem. Legjobb lesz hát, ha mindjárt felmész és öltözni kezdesz; úgyis tudom, hogy az sok időt fog igénybe venni.

A gyermek elindult, öreg barátja pedig barátságosan integetett utána.

— Tudod-e, hogy ez a gyermek nagyon kedves és bájos — végtelenül bájos — szólt Briggs úr nejehez.

Briggsné helyeselte ezt a megállapítást.

— Úgy látszik Mary mostanában szerencsésebben váltogatja meg pártfogoltjait. Azt mondják, hogy az a fiatal orvosnő, akinek neveltetését vagy tíz éven keresztül ő maga irányította, valóságos csodaszámba megy.

Csakugyan úgy lehet, — szólt a tiszteletes úr — mert épp az imént olvastam az újságban, hogy egy nagyon értékes felfedezést köszönhet neki az orvosi tudomány. Szinte hihetetlen, hogy egy fiatal nő ennyire kiváló legyen.

— Manapság már mindennel foglalkoznak a nők. Bevallom, hogy én nem vagyok ennek nagy hive. Úgy találok, hogy a nőiesség rovására megy! De az én kedves Marym annyira büszke erre a nőre, mintha csak a saját leánya lenne. Nem volt hát mit tennem, őt is meghívtam ide.

— Mikor fognak megérkezni? A kis Dolly már nagyon türelmetlen.

— Nem tudom biztosan, mikor érnek ide. Utolsó levelét még a tengeren túlról írta, és abban arról van szó, hogy már előbb is útrakeltek volna, de a fiatal nőt valamilyen munkája tartja vissza egyelőre, vagy valamilyen látogatás, amit Angliában kell tennie, már nem emlékszem pontosan.

— Csakugyan nagyon szép tőled Laura, hogy ezt a gyermeket egész nyáron át itt tartod. Pedig elég dolgot ad, — állapította meg elismerőleg a tiszteletes úr.

— Semmi baj nem lett volna velem, ha meg nem betegszik. Ezért pedig, azt hiszem, senkit sem lehet okolni.

— Úgy látszott, mintha Briggsnének nem volna ínyére, hogy a gyermek betegségéért senkit sem lehet felelőssé tenni. — De szerencsésen túl vagyunk ezen is.

— Különben is Yale Maryért nagyon sokat tudnék tenni. Tudod, hogy nagyon szeretem őt a különködései dacára is.

— Tökéletesen igazad van, Laura. Yale Mary csakugyan kitűnő asszony. És nagyon szereti a mi Ms Daisynket is, úgy-e?

— Igen. Mindig is szerette... Ki tudja, mit (fog ez a gyermeknek még jelenteni, ha esetleg nem menne férjhez.

— No ami a férjhezmenést illeti, ahhoz elég ideje van még! — dörmögte a tiszteletes úr és elégedetten dőlt hátra székében. — A természet mindenről a maga idején gondoskodik.

Felesége ránézett. Pillantása a szeretet és becsülés dacára is, (némi kritikát árult el a különös kijelentés fölött.

— Szeretném, ha igazad lenne — sóhajtott a tiszteletesné. De azért reménykedve kérdezte: — Mondd, Edward, észrevetted-e te is, hogy Armstrong doktor komolyan éreklődik a leányunk iránt?

— Ne is beszélj róla! Hallani sem szeretek ilyeneket! Hogy elveszítjük a mi egyetlen Daisynket? Igaz, igaz, hogy ez a természet rendje.

Felesége ugyan kissé túlzottnak találta a természet rendjében való rendíthetetlen hitet, s arra gondolt, hogy éppen ebben az esetben bizony más erők is működtek közre, de azért semmi megjegyzést sem tett.

A tiszteletes úr elmélyedve nézte a tüzet és mintha nem értené egészen a dolgot, magyarázatot várva, megjegyezte:

— Én tulajdonképen azt hittem, hogy Newcome dr. szerelmes Daisybe. ő is kitűnő orvos.

— Igen, jkülönösen mint gyermekorvos kiváló — ismerte el Briggsné. — De ő mindig csak kitűnő gyakorló, orvos marad, Armstrongnak pedig tudományos sikerei is vannak.

— Ez igaz. Neki nagy híre van, ez tagadhatatlan. Ám ő teljesen független volt, mikor a pályáját megkezdte és ez hatalmas tényező.

A szülők értekezését e pillanatban az ajtó felől hangzó gyors léptek zaja szakította félbe. S a következő pillanatban Daisy lépett be kipirulva a járástól.

— Papa, az istenért. Miért fűtetsz augusztusban? Olyan hőség van itt, mint egy kohóban.

Ledobta keztyűit, üdvözlésül megcsókolta szüleit, jöttment a szobában, kinyitotta az ablakokat, majd az asztalon lévő könyvek és újságok közt turkált, mintha keresne valamit. Apja és anyja szerető büszkeséggel kísérték minden mozdulatát.

— Otthon találtad Hallockékat? — kérde anyja.

— Nem mama, de visszafelé jövet találkoztam a legidősebb fiúval és azzal a hölgyel, aki látogatóban van most náluk. Beszédbe elegyedtünk és amint a Yale kisasszony nagyszerű pártfogoltja került szoba, nagy lelkesedéssel érdeklődtek aziránt, hogy mikor érkezik hozzánk, s hogy én mit tudok felőle? Azt állítják, hogy egy cikk jelent meg róla a »National View« legutóbbi számában. — Daisy e közben tovább folytatta az asztalon a keresgélést.

Apja gyöngédséggel tekintett rá.

— Még majd megtérjük, hogy háttérbe szorit téged az a nő, édes kis Daisym — jegyezte meg aggódóan az öreg úr.

— Milyen képtelenségeket fecsegsz, Edward! szörnyülködött a felesége. — A férfiak nem nagyon szeretik teze-

ket a »felvilágosodott« hölgyeket. Különösen az orvosnőket nem... Melyik ruhádat veszed fel ma estére, Daisy? kérdezte anyja elkodvetlenedve.

Daisy kissé gúnyos mosollyal tekintett anyjára.

— Melyiket? Hát talán a rózsaszín ruhát.

— Miért nem az ujat, drágám, amit Mary néni Parisból küldött?

— Mert azt valami különös alkalomra tartogatom. Olyan csinos az a ruha. Nini, már itt vannak!

Az érkezők Armstrong és Newcome voltak, kik a halászatról tértek vissza. Az előbbi nagy büszkeséggel a vállára vetve hozta a felfűzött halakat, míg az utóbbi a horgot, a kosarat s egyéb szükséges eszközöket cipelte.

A tiszteletes úr felállt, hogy üdvözölje őket.

— Isten hozta önöket, bátor Nimródok. Vagy legalább is...

— Tóbiások, _ egészítette ki Armstrong, míg barátja hozzátette, — vagy Jónások.

— Hányat fogtak ma? — kérdezte Daisy az ezüstös színű áldozatokat szemlélve.

— Csak ne hozza, kérem közelebb, — tiltakozott ijedten Briggsme. — Majd hivatom a szakácsnőt.

— Én majd kiviszem a konyhába, — udvariaskodott Newcome s már fel is tűnt a lépcső melletti ebédlő ajtóban.

— Daisy, te pedig adj Armstrong doktornak egy kis limonádét, én már idekészítettem, biztosan nagyon szomjasak.

Briggsné a legbájosabb mosolyával Armstrongot Daisyval együtt a sarokban álló kis asztalhoz terelte. A vizsztatérő Newcomot ellenben a kandallónál marasztalta.

— Ide üljön le most és pihenjen kicsit. Edward, te pedig hozz Newcomenak egy pohár limonádét.

— Hogyne, hogyne, a legnagyobb örömmel.

— Köszönöm, — szólt Newcome. — De tudják-e, hogy hol jártunk? Fölmentünk a Potter-öbölhöz s onnan föl a kis patakhöz. Elég jó szerencsénk volt, tizennyolcat fogtunk.

— És ki fogott többet? — kérdezősködött Briggs úr.

— Most az egyszer véletlenül én.

— Miért véletlenül? Ámbár én szeretem, hogy így mondja! — szólt az öreg úr.

— Azt hiszem, minden férfi szeret dicsekedni a sikereivel, — jegyezte meg Briggsné mosolyogva.

— Igen, általában. De milyen kitűnő ez a limonádé. Nem kaphatnék még egy pohárral?

Míg Newcome kellő kényelemben nyugodtan szürcsölgette a második pohár limonádét, azalatt Daisy, ki különült Armstronggal, udvariasan kérdezte:

— Mennyi halat fogott ma, doktor?

— Valami tizet vagy tizenkettőt, úgy hiszem.

— Hogy szeretnek a férfiak ölni!

— Nem mindig, Daisy kisasszony, — tiltakozott Armstrong mély, rezgő hangon. — Ma délután például jnem mentem volna halászni, ha maga itthon marad.

— Igaz [is, majd elfelejtettem, — szólt hirtelen kiegyenesed Newcome, — mi hazafelé jövet elhoztuk a postát. — S különböző zsebeit kikotorva, leveleket, folyóiratokat szedett elő, melyeket Briggsné hálásan vett át, s az asztalra rakva, osztályozni kezdte őket.

— Hazafelé jövet! — kiáltott fel Armstrong. — Kitűnően fejezed ki magad. Két kilométerrel hosszabbítottuk meg utunkat e kitérés miatt. De mindenáron ő akarta elhozni a postát.

— Van valami számomra, mama? — kérdezte Daisy előreléve.

A tiszteletes úr gondosan osztotta szét mindenkinek a maga postáját, s aztán a kölcsönös bocsánatkérések után

mindenkinek a saját postáját vette szemügyre. Egyszerre csak Briggsné meglepetve kiált fel:

— Daisy, Edward, ide nézzetek. Mary írt New-Yorkból, tehát megérkeztek! — Sietve a lebélyegzés napját kuttatta. — Ez a levél elkésett! Azt írja, hogy egyenesen idejönnek, hogy is van csak, mit is ír csak? »Hétfőn reggel indulunk New-Yorkból.« Ez tegnap volt; úgy hogy tulajdonképpen most már itt is (kellene lenniök).

— Mutasd csak! — mondta férje és elvette tőle a levelet. — Csakugyan, e levél szerint már feltétlenül itt kellene lenniök.

— Biztosan elakadtak útközben. De minden pillanatban itt lehetnek. Oly hálás vagyok önnek Armstrong doktor, hogy felhozta a postát!

— Oh, említést sem érdemel! — szerénykedett Armstrong, barátja felé intve, aki hallgatagon mosolygott.

— Szent Isten! — sópánkodott Briggsné, — hisz még a szobáik sincsenek rendben. Eliza pedig nincs itthon. Daisy, menj azonnal öltözködni, ebédre már biztosan itt lesznek.

Armstrong a halász-szerszámot és a kosarat kerestélte:

— Az a bizonyos, tékozló gyermek érkezik a barát-nőjével, asszonyom? — kérdezte.

Briggsné egy pillanatig tétován tekintett rá. — Igen, doktor, de reményiem, nincs kifogása ellene, azt mondják, hogy egész kellemes hölgy.

— Lehet, de én jobb szeretem azokat a hölgyeket, akik nem választanak pályát! — és ezzel gálánsul meghajtottta magát.

— Én ellenkezőleg nagyon örülök, hogy megismerkedhetem veled, — szólt Newcome nyugodtan. — Az a nő már eddig is nagy érdemeket szerzett magának a tudomány terén.

— Ez valóban nagyon kedves öntől, Newcome doktor.

— Ez csak természetes les semmi egyéb. De gyertünk, Armstrong. Jobb lesz, ha rendbeszedjük magunkat az ebédhez — s eltávoztak.

— Képzeld Edward! Én azt hittem, hogy csak körülbelül két hét múlva érkeznek. Elég furcsa, hogy most mind egyszerre lesznek itt!

— Ezt nem találom különösnek. A szobák üresek és a te házad, kedvesem, mindig rendben van. Azt hiszem, ezek a fiatal orvosok egész jól el fognak itt együtt szórakozni.

Kocsizörgés hallatszott a villa előtti útról.

— Már jönnek.

— Itt vannak! — [kiáltották mindketten egyszerre és az ajtóhoz siettek.

VIII. FEJEZET.

Találkozások.

A sovány hegyi lovak az utolsó kapaszkodótól kimerülve, lihegve álltak meg a tiszteletes úrék nyaralója előtt. A kocsis egy szikár, roszképű ember, a legközelebbi nyomorúságos farmnak a tulajdonosa, ki nyaranta fuvarozással tengette életét, leemelte a kocsiról az egyetlen bőröndöt s befelé vitte.

Vendégeinek fogadására az egy-kettőre kint termett Briggsné legnagyobb meglepetéssel vette tudomásul, hogy Gerald Battelsmith is az érkezők közt van, ki sietett is vidáman üdvözölni nagynénjét. Briggsné e meglepetése fölött nem nagy örömet mutatott, mert hírtelen hálószobáinak korlátolt száma jutott eszébe. De Gerald hirtelve nyugtatta meg:

— Ne aggódjék, Laura néni. Nem jövök ide lakni. Haines úr — s a kocsisra mutatott — majd elhelyezi és ellát engem egy időre.

— Ha csak a (kiszolgálást, vagy minek is nevezzem, ki-birja — vigyorgott Haines úr és visszaült a bakra. Akik ismerték őt és körülményeit, azok tudták, hogy mit jelentett ez a megjegyzése. Ezt a nyurga, fityegőtagú fickót öreg és tehetetlen anyja (teljesen lenyűgözte s bár ő maga már csak jól-rosszul tudta ellátni, mégsem engedett más nőt a házba, mert attól félt, hogy Hank utóbb elveszi feleségül.

(Folyt. köv.)

Beérkezett művek.*

Rudolf Goldscheid: »Deutschlands grösste Gefahr.« Verlag »Neues Vaterland«, Berlin. Ára: ?

Kriegsgegner in England. Verlag G. Birk & Co. München. Ára: 50 Pfg.

Was will der Bund »Neues Vaterland«? Írta: a Verlag »Neues Vaterland« Berlin, kiadványa. Ára 10 Pfg. »Was täte Bismarck?« Írta: a Verlag »Neues Vaterland« kiadványa. Ára 10 Pfg. Kurt von Tepper-Laski: »Rennsport und Engländerei«, a Verlag »Neues Vaterland« Berlin, kiadványa. Ára: 10 Rfg.

Kurt Eisner: »Treibende Kräfte« a Verlag »Neues Vaterland« Berlin, kiadványa. Ára: 10 Pfg.

Walther Schücking: »Die deutschen Professoren una der Weltkrieg«, a Verlag »Neues Vaterland« Berlin, kiadványa. Ára: 10 Pfg.

Lujo Brentano: »England und der Krieg«, a Verlag »Neues Vaterland« Berlin, kiadványa. Ára: 10 Pfg.

Ságody Otmár: »Magyar Zene«. Németh József Bpest, kiadványa. Ára: 1.20 korona.

Kautsky Károly: »Nemzeti állam, Imperialista állam és Államszövetség.« Fordította Weltner Jakab. A népszava könyvkereskedés kiadása. Ára: 80 fill.

Varga Jenő: Olaszország. A Népszava könyvkereskedés kiadása. Ára: 80 fill.

Az orosz háború térképe. A Népszava könyvkereskedés kiadása. Ára: 1.—kor.

Kun fi Zsigmond: Jaurés. A Népszava könyvkereskedés kiadása. Ára: 50 fillér.

* Ismertetésüket fentartjuk magunknak.

A szerkesztőség tagjai:	Laptulajdonos:
Bédy-Schwimmer Rózsa felelős szerkesztő	Feministák Egyesülete
Szikra (gr. Teleki Sándorné)	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Pogány Paula	V., Mária Valéria-utca 12. szám. Telefon: 142-40.
»A Nő« a Feministák Egyesületének, annak felvidéki, nagybecskereki nagyvárad, nyiregyházi, szegedi és temesvári fiókjának, és a »Férfi liga a nők választójoga érdekében« hivatalos közlönye.	
Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.	

TARTALOM

	Oldal
<i>Henri La Fontaine</i> : Vessünk véget!	121
<i>Kosztolányi Dezső</i> : Az idegen csillag.....	122
<i>Szemle</i>	122
<i>Szilágyi Géza</i> : Szomorú jubileum	124
A rokkant fia — a rokkant leánya.....	124
Évfordulón	126
Levél a szerkesztőhöz	126
Utóhangok a hágai nőkongresszusról	126
<i>Alice Stone Blakwell</i> : Egy kilencvenéves fiatal nő.....	127
A magyar nők és a kertészet	128
<i>Hacker Boriska</i> : A háború nevelő hatása	128
Egyletek	129
A Feministák Egyesülete tagjaihoz.....	130
<i>Charlotte Perkins-Gilman</i> : Magda-Margit	131
Beérkezett művek.....	133
Beszerezési források	134